

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, 5 maja 2016 r.

DL-VI-072-13/15 /5

dot. VII.510.20.2015.AJK

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL	2016 -05- 06
ZAL	NR

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

W odpowiedzi na wystąpienie Pana Rzecznika wskazujące na potrzebę pilnego podjęcia działań legislacyjnych nakierowanych na przygotowanie kompleksowej regulacji, która doprowadziłaby do uporządkowania przepisów dotyczących funkcjonowania biegłych sądowych wyjaśniam, co następuje.

Kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości podziela pogląd o potrzebie usprawnienia funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, także w obszarze dotyczącym korzystania z opinii biegłych sądowych. Wobec powyższego podjęta została decyzja w przedmiocie przystąpienia do prac legislacyjnych nad projektem nowej regulacji prawnej zmierzającej do kompleksowego uregulowania zagadnień prawnych dotyczących biegłych sądowych w jednym akcie normatywnym rangi ustawy. Pragnę przy tym wskazać, iż jedną z bardziej istotnych płaszczyzn prac będą kwestie związane z weryfikacją kwalifikacji biegłych w toku ich ustanawiania, w celu zapewnienia udziału w postępowaniach sądowych oraz innych postępowaniach prowadzonych na podstawie ustaw ekspertów o najwyższym poziomie merytorycznym i etycznym. Niezwłocznie po wypracowaniu projektu ustawy, zostanie on przedłożony Panu Rzecznikowi do zaopiniowania.

Niezależnie od powyższego, odnosząc się do sygnalizowanych w piśmie Pana Rzecznika przypadków nierzetelnego opiniowania przez biegłych pragnę zauważyć, iż zjawisko to zostało dostrzeżone przez Ministra Sprawiedliwości. Skutkiem powyższego było wprowadzenie w tym zakresie odpowiednich zmian obowiązujących dotychczas regulacji, dokonane ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437). Wskazaną nowelizacją dodano, w art. 618f

Kodeksu postępowania karnego, paragrafy 4a i 4b. Zgodnie z treścią art. 618f § 4a jeżeli opinia jest fałszywa, wynagrodzenie oraz zwrot jakichkolwiek kosztów poniesionych przez biegłego związanych z jej sporządzeniem lub złożeniem nie przysługują. W myśl zaś art. 618f § 4b, jeżeli opinia jest nierzetelna lub została sporządzona lub złożona ze znacznym nieusprawiedliwionym opóźnieniem, wynagrodzenie ulega odpowiedniemu obniżeniu; można również odstąpić od przyznania wynagrodzenia lub zwrotu jakichkolwiek kosztów poniesionych przez biegłego związanych z jej sporządzeniem lub złożeniem. Tożsame regulacje zostały wprowadzone do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w art. 89, w ust. 4a i 4b. Nadto, tą samą nowelizacją przewidziano istotne podwyższenie dolnej i górnej granicy ustawowego zagrożenia za czyn polegający na przedstawieniu przez biegłego fałszywej opinii mającej służyć za dowód w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy – sankcję pozbawienia wolności do lat trzech zastąpiono sankcją pozbawienia wolności od roku do lat 10 (art. 233 § 4 Kodeksu karnego).

Wydaje się, iż powyższe uregulowania – z jednej strony stanowczo penalizujące działania polegające na celowym fałszowaniu opinii, z drugiej zaś pozwalające na miarkowanie wynagrodzenia biegłego, a nawet odstąpienie od jego przyznania (a także przyznania kosztów sporządzenia opinii) w przypadku nierzetelności opiniowania bądź jego istotnej i nieusprawiedliwionej przewlekłości – winny w sposób dyscyplinujący wpłynąć na biegłych, przyczyniając się do zapewnienia pełnego zaangażowania i staranności przy wykonywaniu obowiązków zleconych biegłym przez sąd lub inny uprawniony organ. Dopelnienie powyższych norm planowaną, kompleksową regulacją ustawową funkcjonowania biegłych, w tym w szczególności dotyczącą warunków i zasad ich ustanawiania, winno zagwarantować podniesienie zarówno poziomu opiniowania, jak i jego sprawności.

Niezależnie od powyższego pragnę wskazać, iż nie tylko same regulacje prawne, ale i właściwy sposób korzystania z nich, pozostają niezbędne dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania poszczególnych elementów systemu prawa, w tym w obszarze opiniowania przez biegłych sądowych.

Nawiązując do opisywanych przez Pana Rzecznika przypadków błędów w opiniach, czy też wykroczenia biegłych poza swą funkcję, w tym poza wskazany w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego zakres zagadnień przekazanych do zaopiniowania, należy wskazać, że niezależnie od zasadności dążenia do wyeliminowania takich sytuacji poprzez właściwe regulacje prawne dotyczące biegłych, trudne, o ile nie niemożliwe, jest ich całkowite wyeliminowanie. Kształtowanie treści orzeczeń przy wykorzystaniu wniosków

wadliwych opinii jest skutkiem nie tyle samej wadliwości opinii, co dokonanej przez sąd, w konkretnej sprawie, oceny materiału dowodowego, objętej zasadą niezawisłości sędziowskiej. Rolą sądu jest zaś dokonanie rzetelnej oceny opinii biegłego, w tym oceny jej wiarygodności przez pryzmat logiki wyводу biegłego, jego wewnętrznej spójności, warstwy motywacyjnej, czy wreszcie konkluzywności wniosków w świetle części analitycznej, a następnie podjęcie czynności procesowych adekwatnych do dokonanej oceny, obejmujących także nieuwzględnienie wniosków opinii wadliwej i dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego. Ewentualne uchybienia sądu w tym zakresie, polegające na przyjęciu za podstawę wyrokowania wadliwej opinii, winny zostać usunięte w toku instancyjnej kontroli wydanego orzeczenia.

Jednocześnie należy zauważyć, że Sąd pozostaje także uprawniony do podjęcia stosowanych działań, jak choćby powiadomienia właściwego prezesa sądu okręgowego, przez którego dany biegły sądowy został ustanowiony, w celu zwrócenia uwagi na nieprawidłowości w pracy biegłego, mogące skutkować wszczęciem postępowania w sprawie zwolnienia biegłego z funkcji.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Marcin Warchol
PODSEKRETARZ STANU